

MUDr. FRANTIŠEK CYRIL KAMPELÍK

* 14./11. 1805, † 8./6. 1872.

Značně vzdálen od obce Sirenova na Jičínsku, v kraji podkrkonošském, stojí malý podhorský mlýnek, v němž se narodil 14. listopadu 1805 František Kampelík. Při mlýnku bylo jen několik kousků polí, život v něm byl dosti bledný. Do školy, pokud o ní bylo možno tehdy mluvit, bylo daleko, proto i z toho důvodu (vedle sociálních, které si snadno můžeme přimyslet v rodině malého mlynáře) František do ní mnoho nechodil a začal ostatně teprv až v 9. roce. Za zimních vánic návštěva školy byla často vůbec přerušena. Proto nebyl asi valný fond, jehož malý Kampelík nabyl ve škole rodné obce, ale čísti se jistě dobře naučil a milovati české čtení, zvláště dějepisné. V tom byla mu pomocna i otcova láska ke čtení, především k české kronice, která byla v rodině chována jako drahý poklad, a v níž horlivě čítal i malý Frantík.

Po obvyklých tehdy přípravách s němčinou vstoupil Kampelík až ve 13 letech do jičínského gymnasia. Ve vyšších třídách utvořil s probudilejšími spolužáky literární kroužek, ve kterém kupo-

vali a pilně četli české knihy i časopisy tehdejší doby a oblíbili si zvláště vzrušující Kollárovu »Slávy dceru«, jejíž první vydání bylo sensací doby probuzenské.

Tak dobře národně uvědoměn, sebevědomý a sčtělý, končí Kampelík r. 1824 studia gymasijní, která tehdy trvala 6 let. Mezi nimi a universitou byly však ještě dva roky t. zv. filosofie, kterou musel absolvovati každý, kdo chtěl na vysokou školu. Kampelík nemaje dosti prostředků byl na čas ze studií vytržen. Zkoušel to sice ve Vídni, zkoušel v Praze, ale finanční tíseň byla silnější než dobrá vůle. Musel zatím studia zanechat a uchýlil se do Plaňan, kdež se mu nabídl domácí vychovatelství. Pobyl tam půl třetího roku a teprve když si ušetřil nějaký groš, vydal se na cestu do Lito-myšle, aby tam vystudoval proslulou filosofii. Cestou však přemluvil ho přítel ze studií, tehdy právník Pelikán v Hořicích, aby šel raději na Moravu a pomáhal tam křísiti opožděné národní vědomí. Kampelíka nebylo třeba dvakrát pobízeti. Romantická touha uvědomělého studenta, pomáhati křísiti národní vědomí zanedbané Moravy proti Praze, zavedla jej skutečně na filosofii do Brna.

Kampelík přichází na Moravu jako plnoletý 24letý muž, se značným rozhledem a životními zkušenostmi. Mezi spolužáky těmito okolnostmi a vlastnostmi ducha stanul v popředí a začal hned budítelskou práci, hlavně rozšiřováním a půjčováním českých knih, které tehdy byly jedinými

skromnými vlaštovkami nastávajícího českého jara. Vliv jeho na spolužáky byl veliký a také na některé bohoslovce brněnské, mezi něž již tehdy docházel Kampelík z filosofie.

Po dvou letech studia filosofického nastalo Kampelíkovi rozhodnutí: co dále? Rozhodování bylo dosti těžké a dalo se hlavně pod tíživým tlakem hospodářských poměrů v jeho rodném mlýně. Otec zatím byl zemřel, matka zůstala sama, hospodářstvíčko pustlo. Kampelík po vážných úvahách nenašel jiného východiště, než do bohosloví. Nemyslíl sice původně na seminář, byl sem dohnán především uvedenými důvody, ale zase nevstupoval do kněžské přípravy snad proti přesvědčení. Ve svých zápiskách sice poznamenává, že volba bohosloví byla pro něj těžkým krokem, ale když pomyslí, čím může dobrý vlastenecký kněz prospěti lidu, bylo jeho rozhodování velmi ulehčeno a kněžské povolání pak vítězilo z dobrého přesvědčení. Podobně jako Havlíček po deseti letech přibližuje si Kampelík stav kněžský ve svém deníku slovy: »Tisícové přede mnou se k duchovnímu stavu obrátili, mnoho dobrého učinili, výtečnými národovci byli, proč bych i já na ten stupeň dokročit nemohl, když všeho pohodlí se odřeknuv, pevně a vytrvale k vytknutému cíli kráčet budu, obrav sobě zakladatele křesťanstva za vzor a ideál. Nepřijde na to, kdo, ale co a jak činí.«

26letý Kampelík vstupuje tedy do bohosloví brněnského. Věkem, vzděláním, uvědoměním a

opravdovostí šlechtného ducha je ovšem hned středem kroužku četných přátel ze spolužáků i mimo ústav. Ve skupině první je mezi jinými zvláště Matěj Procházka, později vynikající církevní pracovník. Ze společnosti brněnské navázali pak s Kampelíkem styky zvláště: prof. Matouš Klácel, redaktor Ohéral, archivář Boček, prof. Trnka, kaplan Vincenc Žák, prof. Šembera a j. Záslouhou Kampelíkovou stal se tehdy brněnský seminář tepnou rodícího se českého a slovanského uvědomění a cílem návštěv mnohých vynikajících pracovníků i vůdců národních. Profesori ústavu nebyli sice nadšeni těmito novotami, ale biskupem brněnským byl tehdy spravedlivý Štýřan Antonín Gindl, který snahy nadšených bohoslovců posuzoval s hlediska pastorálního jako dobrou přípravu pro působení v duchovní správě a mladé lidi podporoval. Záslouhou Kampelíkovou staly se tedy síně brněnského semináře živým ohniskem buditelské práce, ve znamení staré slávy velkomoravské a cyrilometodějské, pro niž zvláště Kampelík tak hovořoval, že mu druhové přidali ještě čestné jméno *Cy r i l*, kteréž on přijal a od té doby až do smrti stále ho užíval.

Buditelská činnost Kampelíkova v Brně tak se zalíbila i Janu Kollárovi, že Kampelíka oslavil pak i jednou znělkou pozdějšího vydání své Slávy dcery a stal se mu důvěrným přítelem. Na jeho pozvání navštívil jej Kampelík r. 1832 v Pešti, kam z Brna vypravil se pěšky a přes prázdniny procestoval

pak střední i západní Slovensko, seznámiv se zvláště s Karlem Kuzmanym, který v Báňské Bystřici vydával tehdy dobrý lidový časopis »Hronka«. Kampelík byl pak jeho častým přispěvatelem.

To bylo o prázdninách po prvním roce bohosloví. Ve stejném ovzduší uplynul rok druhý, ale na začátku třetího přišla krise. Kampelík osočován od profesorů, z veliké části smýšlejících protislovensky, a i jinak znechucen opouští přes domluvy biskupovy bohosloví — a stojí opět na rozcestí: co dál? Zatím mu nezbývá než zachrániti holý život soukromým vyučováním, zejména ve Vídni, a teprve roku 1837 může se rozhodnouti pro studium lékařství na universitě vídeňské.

Dobrá 4 léta, jež ztrávil v Brně, jsou velmi výraznou kapitolou v jeho životě, nejen po stránce buditelské, ale neméně i jazykozpytné, která zabrala Kampelíkovi (z valné části bohužel více méně zbytečně) velmi mnoho času v jeho veřejné práci. Kampelík měl neobyčejnou zálibu ve studiu jazyků, zejména mateřštiny, a stal se nejhornivějším členem novotářského cechu brněnského v čele s Trnkou a Žákem, kteří chtějíce očistovati tehdejší spisovný jazyk, začali nesprávně tvořiti nový pravopis a gramatiku, promíšené zvláště hojnými plnějšími moravismy a mnohými prvky slovenskými. Vůle sice byla dobrá, ale její ovoce bylo násilné, neorganické a nevědecké. Proto také narazilo na nesmiřitelný odpor českého literárního a vědeckého

světa (sám Palacký odbyl novotáře velmi nemilostivě) a bylo v zápětí umrtveno, zejména když brzy na to zemřel Trnka i Žák. Ale Kampelík zůstal důsledným a nepustil se v opravách svých theorie, ba pokračoval v nich dále a nepřestal psáti pomíchaným pravopisem až do smrti; což je slabinou a újmou přčetných jeho prací literárních, tryskajících jinak opravdu životní silou, čistým přesvědčením a jadrností výrazu mnohdy vsutíku klasickou.

Po odchodu ze semináře nastává tedy Kampelíkovi znova trudný život na lékařském studiu ve Vídni. Víc plahočení po kondicích, nežli studium. Šťastná poměrně byla ovšem tři léta, jež ztrávil jako vychovatel v rodině bohatého ruského popa Meglického, jehož syn studoval ve Vídni soukromě gymnasium. Najednou však v létě r. 1840 byl násilně vytržen z tohoto šťastného prostředí a s řadou jiných slovanských studentů zatčen pro domnělý tajný spolek. Půl roku byl držen ve vyšetřovací vazbě a teprve v prosinci propuštěn na svobodu. A zase byl na suchu, bez prostředků a bez podpory. Soukromým vyučováním však přece dospěl k cíli a konečně r. 1843 dosáhl doktorátu, v mužném již věku 38 let.

Pobyv ještě nějaký měsíc v praxi na vídeňských klinikách, odchází do vlasti, aby tu konečně uhájil existenci. Prvním místem, kde se usadil jako praktický lékař, byla Litomyšl, ale dlouho tu nevydržel a vystřídal pak v patnácti následujících

letech: Prahu, Mšeno, opět Prahu, Králové Dvůr, Hronov, Vamberk, Opočno, Libčany, až r. 1860 zakotvil konečně trvale v Kuklenách u Hradce Král., kde působil blahodárně jako lékař a hlavně národní a hospodářský buditel celého kraje, až do smrti v r. 1872.

Důležitou kapitolou v životě a činnosti Kampelíkově po Brně a Vídni jest několikaletý pobyt v Praze, kdež po návratu z Vídně dvakrát se zdržoval. Revoluční doba r. 1848 a přípravy k ní našly v Kampelíkovi neúnavného tribuna. Tehdy byl právě v Praze. Iniciativní jeho duch se všude uplatňuje. Jest navrhovatelem a původcem Měšfanské besedy; veřejným míněním jest určen k vyjednávání továrníků se stávkujícími textilními barvíři, jimž založil i první dělnický časopis; na jeho návrh mění se názvy dosavadního Koňského a Dobyččího trhu (Václavské a Karlovo náměstí); když poselstvo Národního výboru po březnovém převratě odjíždělo do Vídně, provází je Kampelík vlasteneckou brožurou »S bohem«, je původcem památné mše před sochou sv. Václava na Václavském náměstí atd.

Po svatodušních bouřích je zatčen, několik neděl vyšetřován, pak propuštěn, ale v Čechách necítí se přece dosti bezpečným a odjíždí za hranice do Srbska. Na druhý rok však se opět vrací, po celých severovýchodních Čechách agituje pro Slovanskou lípu — a téhož roku usazuje se také ve Dvoře Králové, aby ještě více než 10 let bloudil.

než našel trvalé životní zastavení v Kuklenách u samého Hradce Králové.

A dalších 12 let, jež věnoval Hradecku a z Hradecka také ostatní české veřejnosti, je pro nás nejcennější kapitolou jeho bohatého života. Po konečném uklidnění pustil se Kampelík tím vášnivěji do práce, na Hradecku především do práce národohospodářské, činem, slovem i perem. Vidíme jej všude a ve všem, a ne jako pouhého účastníka a diváka, nýbrž zpravidla jako iniciátora a vůdčího průkopníka. Z Kuklen, Hradce, Stěžer tvoří se utěšené ohnisko národohospodářské a lidovýchovné práce. V Hradci je založena hned hospodářská jednota pro kraj hradecký, jejímž jednatelem jest Kampelík; ve Stěžerách (hlavně hmotným přispěním hraběte Jana Harracha) první rolnická škola, na níž také Kampelík vyučuje »přírodopis«; z jeho podnětu většinou vznikají první průmyslové závody v kraji, první výstavy hospodářské — osou všeho života na Hradecku jest Kampelík. Na nic nezapomíná — je v živém styku i s pražským světem literárním a politickým, z něhož mnozí přátelé dojíždějí k němu často do Kuklen — se sedláky na Hradecku je ovšem každý den — »váženým pánům sousedům a pilným hospodářům« ve Svobodných Dvorech věnuje také knížku »Prostředky proti zlým časům« — a ze všech nejmilejším přítelem jest mu mlynář František Grégr v Březhradě, místopředseda hospodářské jednoty, jemuž věnoval jazykový spis »Samovolná germanisace češ-

tiny, moravštiny, slovenštiny« . . ., ve kterém ostře horlí proti prznění mateřštiny.

»Stav Rakouska a jeho budoucnost« jmenuje se Kampelíkův největší spis politický, objemná kniha, kterou vydal Kampelík vlastním nákladem r. 1860. Mnohomluvným titulem, v němž Kampelík po vzoru starší literatury probuzenské velmi si liboval, vykládá obsah tohoto díla: »Na dějinách a rovnoprávnosti založené rozumování rakouského občana, povinnou úctou a přímotou slavné vládě projevené.« — Svě politické kredo skládá tu jako uvědomělý Čech a Slovan, (ale je proti politickému panslavismu), žádaje ve všem respektování slovenského živlu a navrhuje četné reformy v tom smyslu v říši rakouské a hlavně ve Vídni. Rámec rakouské monarchie jest mu v té době samozřejmě nedotknutelný; v něm doufal pro rakouské Slovany v lepší spravedlnost i budoucnost.

K té pracoval Kampelík obdivuhodně na všech polích a zejména na Hradecku vykonal dílo, jímž řadí se po bok našim největším buditelům. Patřilo především venkovu. První hospodářský spolek, první hospodářská škola, první hospodářské výstavy, první velký průmysl, odůvodněný návod k zakládání lidových spořitelen po farnostech, návrh na zřizování krajských pojišťoven, propracovaný návrh na založení krajského časopisu »Zlatý prut« především pro hospodářské zájmy kraje hradeckého (s něhož bohužel sešlo) atd., — to byla práce Kampelíkova, plná neúporné energie a ducha

šlechetského. Když 8. června 1872 zemřel, truchlil právem celý kraj; vystrojil mu pohřeb jako velickému národnímu bohatýru, ideálnímu, ušlechtilému pracovníku pro lid, na nějž nepřestal myslet po celý život. Byl jeho buditelem v nejkrásnějším smyslu.*)

*

Úctyhodná je řada velkých i menších spisů, které Kampelík napsal a většinou vydal vlastním nákladem, neboť nakladatele těžko nacházel. I v tom je vzácný rys sebezapíravého heroismu. Prací Kampelíkových je přes 30, některé zůstaly ještě v pozůstalosti v rukopise, a myslím, že nám některé vůbec zmizely.

Československá družstevní obec, která letos vzpomíná 50. výročí jeho úmrtí a na trvalé uctění jeho památky zakládá »Kampelíkovu knihovnu«, ocenila již dávno především jeho spis

*SPOŘITELNY PO FARSKÝCH KOLLATURÁCH
ORBĚ, ŘEMESLU ZE SVÍZELŮ POMOHOU.*

napsaný již r. 1856 a vydaný 1861, jímž bylo ponejprv voláno k venkovu českému, aby si hleděl

*) K životopisným datům o Kampelíkovi upotřebeno spisku P. Františka Komárka, nynějšího děkana v Chocni, jež vydal v Hradci Králové jako Kampelíkův kuklenský krajan r. 1895. Je to dosud u nás jediná přehledná a záslužná práce o životě a činnosti Dra Kampelíka, v rozsahu 4 tiskových archů.

vybudovati svépomocí vlastní spořitelny a úvěrové ústavy, jak je dnes máme v našich kempeličkách, resp. raiffeisenkách.

Z piety k svému prvnímu ideovému apoštolu, jehož doba tehdy ještě neuznala, přináší »Kampelíkova knihovna« poznovu ještě jednou rozebraný jeho spisek*) jehož vůdčím mottem je Kampelíkovo kredo: C o j e d n o m u n e m o ž n o , t o v š e m d o h r o m a d y s n a d n o . A to je snadno — soudí Kampelík — neboť »na všech posud končinách mezi čechoslovenským asi osmilionovým národem dědové, báby, tovaryšové, čeledínové, mnozí výměníci a jiní lakomci dukáty, dolary, dvacetníky a jiné stříbrňáky v okrouhlíku, hrnci, v truhličkách do země na skrytých místech zakopávají, ve sklepiích, komorách zazdívají aneb je do postelní slámy pod hlavou zahrabávají. A proč to činějí? No, aby nižádným způsobem žluťáků, bělic, svých to mazlíčků a miloušků zbaveni nebyli, a pak, aby svému mamonu a pošetilému lakomstvu otročili.«

Toto bezradné lpění na lesku zlata a stříbra, je také zcela neplodné jak pro majitele, tak pro všechno ostatní obecenstvo, které by s prospěchem mohlo za úrokovou náhradu těchto pokladů použití

*) Brožura o kollaturních spořitelnách, jakož i druhá o »assekuraci« jsou otisknuty přesně i s Kampelíkovým novotářským pravopisem a slohem, namnoze dosti nechutným. Pořadatelstvo však chtělo i po této stránce zachovati čtenáři aspoň v jednom svazku věrný dokument z literárního díla Kampelíkova.

na povznesení »orby a řemesel«. Nejlépe pro tři až čtyři sousední farnosti, či jak Kampelík raději říká »kollatury«, zřizovati lidové spořitelny, které by mrtvý kapitál sbíraly a obracely jej »k práci a obživě«. [Kampelík myslí především na spořitelni stránku, ne tak zápůjčkovou. Chce spořitelny především učiti lid šetřit, spořit, strádat i sebemenší kapitálky. A začítí od čeledínů, služek a tovaryšů!] Protancují více než dva zlaté ve stře-
vících, ale po 30tileté službě nemají kolikrát ani 100 krejcarů na stáří. Tak roste proletariát, zbytečné břemeno obcí a lidí pracovitých. Chudoba je Kampelíkovi vždy neštěstím a nebezpečím, tím více, je-li zavíněná. Je mu zdrojem všeho zla. »Chudoba je nestouda, poroba i choroba.«

Živnostníci a rolníci budou podnikavější, budou své živnosti zvelebovat, potřebují však k tomu lacinějšího kapitálu — a také: hospodářských škol, hospodářských jednot, výstav po krajích. V každém kraji měla by býti aspoň jedna hospodářská škola a hospodářská jednota. Na zřizování hospodářských škol, soudí Kampelík, stačily by peníze sebrané v obcích za honitbu. Třeba jen trochu obětavosti pro sebe. »Když sám lid sobě nepřeje, pro sebe neobětuje, kdy se čeho dočeká, sám sebe opustiv?«

Jak si představoval Kampelík zřizování a správu kolaturních spořitelén?

Především bylo by třeba 1 — 2 »ručitelů«, z každé obce v obyvodě spořitelny, majitelů statku

nebo živnosti, kteří by svou zámožností a charakterem ručili za dobrou věc podniku. Za to by ovšem měli právo dohlédací vůči »řediteli« spořitelny. Tento ředitel je dnešní pokladník v kampeličkách. Kampelík žádal od něho, aby to byl »dobře pověstný a rázný muž, znající se dobře v pravopisu čechoslovenském a v počtech«. Pro větší jistotu nechť složí kauci. Koncem roku bude revise. Za práci nechť dostává 1—1¼ % z rozpůjčeného kapitálu. »Kdyby spořitelna 20.000 zlatých rozpůjčila, jeho mzda na 200 zlatých až i na 250 by vzrostla. Praktický, čilý ředitel také toho zasluhuje. On je duše spořitelny. Hodný pracovník je hoden své mzdy.*) Zadarmo se nikdo namahati a čas svůj obětovati nebude a nemůže. Něco za něco!« — Za to by ovšem musel tento ředitel čili pokladník složit kauci asi 800—1.000 zl. a měl by zase povinnosti: zaříditi sobě (nákladem spořitelny) pořádnou světnici za písárnu, obstarati »kasu, pečátko«, knihy, přijímati vklady, vše řádně zapisovat, »ke každému se vlídně měti, na zdvořilé otázky a poptávky laskavě odpovídati«, »bez oklik, bez odkladu, avšak

*) Jak Kampelík na všechno dobré a humanní myslel, ukazuje pěkně také odstavcem, v němž (již tehdy!) odporučuje spořitelnám, aby z případných zisků pamatovaly také vždy na »některého hodného národovce, spisovatele a jinak o národ zasloužilého muže« — neboť »národ slovanský se sám v mužích svých ctíti a podporovati musí, jestli na Europě mezi národy čestné místo zaujmouti žádá«.

obezřetně peníze občanům po žádosti půjčovati.« Dozorci (ručitelé) prohlédnou každý rok jeho účetní zprávu. Dopadne-li dobře, mohla by býti oznámena i s kazatelny farníkům, což by mohlo jen posílití důvěru v ústav.

Ředitelem může býti jen vzdělaný, schopný muž. Za časů Kampelíkových bylo jich v lidu ještě poměrně málo, proto volal především duchovního, učitele, lékaře, ranhojiče, pensionovaného úředníka, důstojníka — neb i jiného občana v obci.

Dnem úředním byla by neděle, kdy všichni věřící jdou do kostela, od 8 do 10 hodin ráno budou se přijímati vklady od 1 zlatého počínaje (na úrok 4procentní, snad i vyšší), odpoledne po požehnání by se vyplácely půjčky (na 6 procent), po případě též žádané vklady a úroky. Ale starostlivý Kampelík zase hned napomíná každého, aby s vybíráním peněz byl co nejopatrnější a bral je jen tehdy, když skutečně naléhavě potřebuje. »Neboť kdo kvočně z podkladu vajec ubíratí bude, nedočká se velikého hejna kuřat. Moudře učiní, když pevnou vůlí zkoušeti bude, jak jsou peníze úrodné.« Vždyť »šetrnost je jistý výdělek« a »úroky mají bystré kroky«.

Kampelík, jako navrhovatel prvních lidových spořitelén u nás, promyslel také ostatní věci, sestavil a do své publikace vřadil i formuláře účetních knih; dobře svou myšlenku vypravil do světa. Čeho se obával, bylo možné nepřátelství z primitivního neporozumění a konservativní zaujatosti

prostého lidu. Těm však předem vyráží nepřátelskou zbraň závěrečnými slovy své knížky, jimiž upozorňuje na marnost odporu proti pokroku »ze západu k nám se hrnoucímu«. »Jestli oči své neprotřete a rozum do hrsti nevezmete, uvidíte, že vás cizina překoná a že se v Nouzově a Chudobě ocitnete. — Avšak blahomyslní hned tak od svého neupustějí. Co se jim hned po prvé, po druhé, po třetí... nepodaří, povede se jim po páté, po desáté, konečně toho přece vytrvalostí a pevnou vůlí docílí. — Sprostáci, lenoši, sobíkové! Nechtíce býti dobrými občany a národovci, aspoň dobru a blahu nepřekážejte!«

Tak hluboce promyslel Kampelík svůj návrh lidových spořitelén, který nosil v hlavě několik let a dopsal knížku již v r. 1856, jak sám dosvědčuje. Podrobné studium ještě asi zjistí, že budoval tu samostatně, nezávisle od velikého současníka Raiffeisena na německém západě, který byl šťastnější a našel víc pochopení u svého lidu.

Náš Kampelík se zklamal. Jeho idea se za jeho života v lidu neujala. Sám to hořce poznamenává ve spisku »Assekurace«, který vydal v Hradci roku 1864: »Vydav spisek »Spořitelny po farských kolaturách orbě, řemeslu ze svízelnů pomohou« v Hradci Králové 1861, který již 1856 sepsán byl, upozornil jsem na naši nedospělost ve finančnosti. Spisek zůstal nepovšimnut pro dvojí příčinu. Ctihodná pražská žurnalistika, dosud nepojavši úplně úlohu svou, pánovitě si nevšímá, co se ve

krajích děje, nebo neděje, kraje zas v pohodlí svém dřímající spoléhají se na Prahu, že ona všechno za ně udělá, vše jim vymůže, jim jen toliko že třeba čekat. Tak je naše situace v Čechách. Praha křičela »z á l o ž n y« a tak byly zakládány záložny. Záložny vyhovují svým principem řemeslníkům, obchodníkům, ne ale rolníkům; zde by více s p o ř i t e l n y posloužily. Já o tom ve spisku výše jmenovaném pojednal, ale žádný národovec nevzal to na přetřes. Kam takovou samolibostí a vyjimekářstvím (exklusivností) dojdeme? Myslíte, že dějiny na nás úmyslně zemdlené počkají?»

Teprve zásluhou Ústř. jednoty hospodářských družstev v Praze byl až za čtvrt století po smrti Kampelíkově zvednut jeho prapor a trvale zajištěna jeho památka také šťastným označením lidových spořitelen jménem prvního jejich tvůrce u nás, třebaš jen ideového. Škoda, že krásný název »kampeliček« neujal se pro všechny tyto lidové ústavy v našich zemích!

*

Z veliké řady prací Kampelíkových vybírá »Kampelíkova knihovna« ještě jeden hospodářsko-svépomocný spisek, který autor věnoval pojišťování pod názvem:

**ASSEKURACE PROTI ŠKODLIVÝM ŽIVLŮM,
PROTI PÁDU DOBYTKA, PO KRAJÍCH ZAŘIDĚ-
NÁ, VÝBORNĚ BY U NÁS POMAHALA ORBĚ,
PRŮMYSLU ROLNICKÉMU.**

Knížka byla vydána začátkem r. 1864 z příkazu hospodářské jednoty pro kraj královéhradecký k její březnové valné schůzi, ve které se mělo jednati o pojišťování dle návrhů Kampelíkových.

I v tomto spisku je plno životní filosofie autorovy. »Nikdo neotálej, každý mluv, piš, pomáhej, jak kdo můžeš, dokud čas« — volá hned titulním mottem — a ukazuje, jak ohromný úhor leží ještě před tehdejší českou společností. »Každé peněžité silky a síly je škoda, kterou do cizích končin přes hranice jinému, nám nepříznivému národu bez finančního rozumu posíláme« — a dokládá, jak jsme pozadu za okolními státy a národy, které mají pojišťovny proti živelním pohromám, proti pádu dobytka, na život — a my je pomáháme udržovat a hromaditi jim kapitály.

Kampelíkovi se v zásadě zamlouvala nejvíce všeobecná pojišťovna, či jak on říká »assekurace« pro naše země, a to zákonem povinná pro každého majitele usedlosti nebo živnosti. V Praze již tehdy existovala 40 let t. zv. »Česká assekurace«, ale její výsledky byly proti cizím ústavům nepatrné. Proč, dokazuje Kampelík její nehybnou centralistickou organisací. V této podobě, soudí Kampelík, nemá smyslu, jak vidět z jejích úspěchů. Je nutno, aby se zřizovaly krajské pobočky na podkladě nucené povinnosti. předpokládajíc dvoutřetinový souhlas každé obce.

To je také účelem spisku Kampelíkova, který byl psán jako direktiva pro valnou hromadu hospo-

dářské jednoty kraje hradeckého. Nepodaří-li se to, pak ať krajská jednota se neodkladně postará o všeobecnou svépomocnou assekuraci pro Hradecko, neboť: »Kdož na nic nezaměří, na nic neudeří!«

»Na cizí koláč oči nevyvaluj, ale o svůj pečuj!«

F. OBRTL.